

Spor, Sosyoloji ve Psikoloji İlişisini Ele Alan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik İncelemesi

Bibliometric Analysis of Master Thesis on the Relationship Between Sports, Sociology and Psychology

Şükran DERTLİ¹
Emre BELLİ²

¹ Atatürk Üniversitesi, Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye
e-mail: sukran.dertli19@ogr.atauni.edu.tr

² Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye
e-mail: emre.belli@atauni.edu.tr

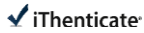
Geliş Tarihi/Received: 22.06.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 31.10.2022

Sorumlu Yazar/Corresponding Author:
Şükran DERTLİ
sukran.dertli19@ogr.atauni.edu.tr

Atf /Cite this article:

Dertli, Ş., & Belli, E. (2023). Spor, Sosyoloji ve Psikoloji İlişisini Ele Alan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik İncelemesi. *Erzurum Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 1-21.

This article checked by

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Öz

Günümüzde bedensel, zihinsel ve sosyal faaliyetlerin gelişimine sportif faaliyetler önemli katkı sağlamıştır. Dolayısıyla bu çalışmada, Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu tez çalışmalarının genel profilinin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu amaçlar doğrultusunda 1988-2022 yılları arasında Yüksek Öğretim Kurumu Tez Merkezi (Yöktez) veri tabanında yayınlanan Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu lisansüstü tez çalışmalarının içeriği ve kapsamı bibliyometrik analiz yöntemi ile incelenmiştir. Lisansüstü tez çalışmalarının “tez türleri ve erişimi”, “üniversiteleri”, “ana bilim ve bilim dalları” gibi değişkenleri IBM SPSS Statistics 25.0 paket programında ve kelime bulutunda analiz edilmiştir. Elde edilen veriler ile frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Araştırma sonunda Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusu ile ilgili toplamda 112 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Bu lisansüstü tezlerinde en fazla fiziksel aktivitelerin serbest zamanda sıklıkla algısı ve yaşam kalitesi üzerindeki ilişkisinin incelendiği belirlenmiştir. Aynı zamanda sporun sosyo-psikolojik etkisinin farklı bilim dallarında da merak uyandırmaya başladığı vurgulanmıştır. Uygulamaya yönelik elde edilen diğer bulgular sonuç bölümünde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bibliyometri, Tez Türleri, Spor, Psikoloji ve Sosyoloji

Abstract

Today, sportive activities have made a significant contribution to the development of physical, mental and social activities. Therefore, in this research, it is aimed to reveal the general profile of thesis studies on Sports, Sociology and Psychology. For these purposes, the content and scope of the postgraduate thesis studies on Sports, Sociology and Psychology published in the database of the Higher Education Council Thesis Center (Yöktez) between the years 1988-2022 were examined by bibliometric analysis method. Variables of graduate thesis studies such as “thesis types and access”, “universities”, “major sciences and branches of science” were analyzed in IBM SPSS Statistics 25.0 package program and word cloud. Frequency and percentage analyzes were made with the obtained data. At the end of the research, a total of 112 postgraduate theses on Sports, Sociology and Psychology were reached. In these postgraduate theses, it was determined that the relationship of physical activities on the perception of boredom in leisure time and quality of life was examined the most. At the same time, it was emphasized that the socio-psychological effect of sports started to arouse curiosity in different branches of science. Other findings related to the application are discussed in detail in the conclusion section.

Keywords: Bibliometrics, Types of Theses, Sports, Psychology and Sociology

Giriş

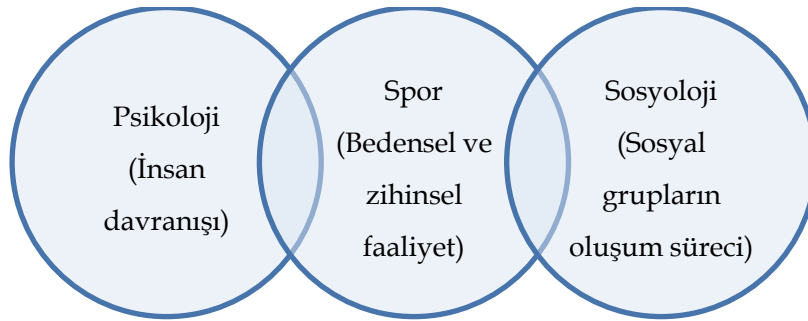
Günümüzde fizyolojik, biyolojik, ekonomik ve sosyo-psikolojik yapıların iyileştirilmesinde sportif faaliyetlerin önemi giderek artmıştır. Dolayısıyla spor kavramı; fiziksel ve ruhsal sağlığın korunması amacıyla bireysel veya toplu olarak belli kurallar içerisinde rekabete dayalı olarak yapılan sosyalleştirici bir olgu olarak tanımlanabilir. Bu noktada spor; fiziki ve sosyal çevreye birçok açıdan fayda sağlamıştır. Şöyle ki insanların içinde yaşadığı toplumda sağlıklı, sosyal, mutlu, disiplinli, dengeli, iyi ahlaklı, üretken ve verimli olmasında sportif faaliyetler önemli bir role sahiptir. Özellikle, bireylerin sosyal çevre kazanmalarına sportif etkinlikler önemli katkı sağlamıştır. Bu bilgilerden yola çıkarak sportif aktiviteler; bireylerin ruh ve beden bütünlüğü içerisinde bedensel, zihinsel ve sosyo-duygusal gelişimlerine yardım eden sosyal faaliyetler olarak özetlenebilir (Movassagh Behestani, 2016: 4-44).

Bilimsel ve teknolojik gelişmelerle serbest zamanların rekreatif etkinliklerle değerlendirilmesi, sportif aktivitelerin, sosyo-ekonomik verimliliğin, kentleşmenin ve çevre bilincinin gelişmesine imkân vermiştir (Ok, 2019: XXIII).

Bu bağlamda bireylerin boş zamanlarını sportif aktiviteler ile değerlendirmesi fizyolojik, sosyolojik ve psikolojik deneyim sunması açısından önemli rol üstlenmiştir. Bu durum, motivasyon düzeylerinin artırılmasına ve sosyo-duygusal yeteneklerinin geliştirilmesine doğrudan etki etmektedir. Dolayısıyla serbest zaman ve rekreatif etkinlikler arasındaki bu ilişki bireylerin sosyal yaşamına büyük katkı sağlamıştır. Bu kapsamda bireyleri spora yönlendiren bir takım psiko-sosyal gereksinimler bulunmaktadır. Bunlardan özellikle, kendini bulma, anlatma-kanıtlama, tanınma-ün kazanma, prestij-üstünlük sağlama, macera ve bağımsız karar verme arzuları bireyleri sportif aktivitelere yönlendiren psiko-sosyal gereksinimlerden en önemlileridir. (Gözükara, 2019: 5-90).

Yukarıda değinildiği gibi bireylerin fizyolojik ve sosyo-psikolojik yapısının geliştirilmesinde spor aktiviteleri önemli bir yere sahiptir. Buradan yola çıkarak Sporun Psikoloji ve Sosyoloji ile disiplinlerarası çalışmalara konu olduğu söylenebilir (Şahan, 2007: 8). Bu yönüyle ele alındığında Psikoloji ve Sosyoloji şu şekilde tanımlanabilir: Psikoloji insan davranışlarını ve hayvan davranışlarını inceleyen bir bilim dalıdır. Aynı zamanda Psikoloji, bireyleri sosyo-dijital ve fizyo-psikolojik çevresi bakımından ele alarak değerlendirir. Sosyoloji ise toplum ve toplumsal yapıyı meydana getiren norm, değer, ahlak gibi unsurları bilimsel olarak değerlendiren bir bilim dalıdır (Çam ve Çelik, 2022: 21-22). Bu bağlamda Sporun Psikoloji ve Sosyoloji ile ilişkisine Şekil 1’de yer verilmiştir.

Şekil 1: Sporun Psikoloji ve Sosyoloji ile İlişkisi

Kaynak: Şekil 1’de Özkan Buzlu (2015) ile Esmer, Gök (Ed.) ve Dayı (Ed.) (2020) çalışmaları uyarlanmıştır.

Şekil 1’de bireylerin bedensel ve zihinsel faaliyetlerinin geliştirilmesiyle insan davranışlarının ve sosyal grupların oluşum süreçlerinin birbiriyle bağlantılı olduğu görülmüştür. Bu nedendir ki psikoloji ve sosyoloji yapının geliştirilmesinde sporun önemi çok büyüktür. Araştırma konusu ile ilgili teorik, kuramsal ve kavramsal durumların incelenmesinde bibliyometrik analiz yönteminden yararlanılmıştır.

Bilimsel literatürün ilk niceliksel analiz yöntemi 1920-1940 yılları arasında Lotka, Bradford ve Zipf tarafından

geliştirilen matematiksel ve istatistiksel modellerle ortaya konulmuştur (Murathan, Murathan ve Bozyılan, 2020: 160). 1969 yılında Pritchard tarafından dergi, kitap, tez, belge gibi yayınların profillerinin belirlenmesi amacıyla bibliyometri kavramı ortaya konulmuştur. 1970 yılına gelindiğinde iletişim, psikoloji gibi alanlarda kullanılmaya başlanan bibliyometrik kavramı zamanla sosyoloji, tarih gibi çeşitli alanlarda kullanılmaya başlamıştır. Dolayısıyla bu inceleme türü, araştırma konusu ile ilgili yayınlanan eserlerin analiz edilmesine ve mevcut durumun ortaya koyulmasına katkı sağlamıştır. Özellikle Spor, Sosyoloji ve Psikoloji alanlarının portresinin oluşturulması ve konu ile ilgili yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından bibliyometrik analiz yöntemi önemli bir yere sahiptir (Yersüren ve Özel, 2020: 1141-1144).

Bibliyometrik analiz, çalışmaların içeriği ve kapsamı ile ilgili bilgi vermesi açısından önemli bir rol üstlenmiştir. Özellikle tez çalışmalarının başlıkları, konuları, türleri, üniversiteleri, enstitüleri, ana bilim dalları, bilim dalları, danışmanları, yazarları, anahtar kelimeleri, dizinleri, yılları, sayfa sayıları, özetleri, dilleri, erişimleri araştırmanın ilk izlenimi ve kimliği olması sebebiyle bibliyometrik analiz açısından son derece önemli bilgilerdir. Çünkü bu bilgiler alan yazındaki eksikliklerin belirlenerek araştırma profilinin ortaya çıkarılmasına katkı sağlamıştır (Turan ve Dolgun, 2021: 77-78).

Yukarıdaki açılımlar çerçevesinde konunun derinliği, yaygınlığı ve genel görünümünün ortaya çıkarılmasına olan katkısı sayesinde bibliyometrik analiz yönteminin önemi gün geçtikçe artmaktadır. Dolayısıyla bu çalışmanın temel amacı Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu lisansüstü tez çalışmalarını bibliyometrik analiz yöntemi ile inceleyerek literatüre katkı sağlamaktır.

Bu araştırma Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konularının bibliyometri bakış açısıyla incelenmesine yönelik yapılan ilk ve özgün bir çalışmadır. Araştırmanın bu yönü ile Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusunda çalışma yapacak olan araştırmacılara rehberlik ederek akademik anlamda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1. Yöntem

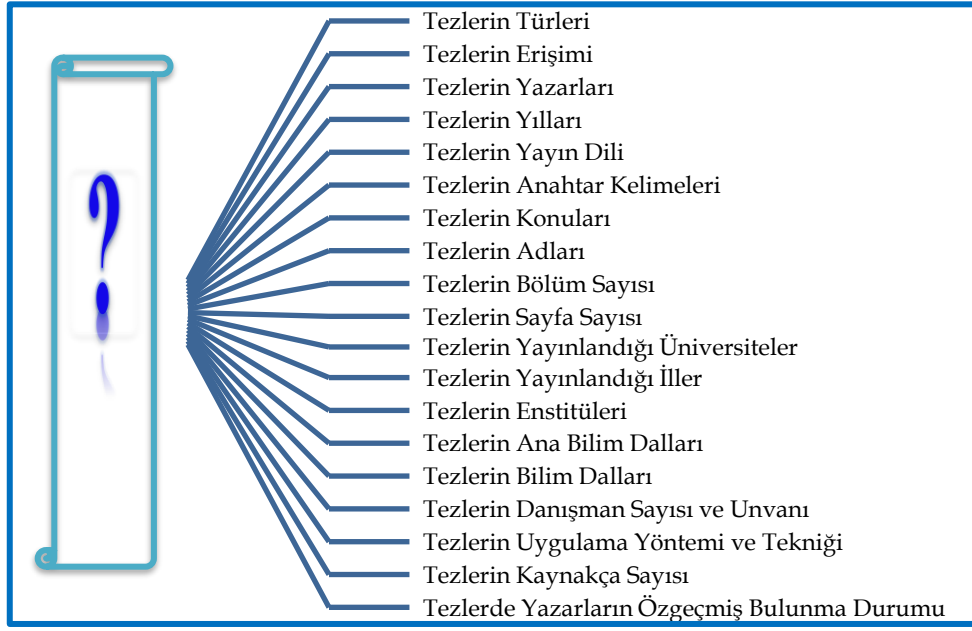
Bilimsel yayınların incelenmesinde iki yöntemden yararlanılmaktadır. “Bunlardan ilki bilim dallarının veya bilim alanlarının analizi ile bilimsel araştırma süreçlerinin ortaya konulmasını amaçlayan bilimetri analiz yöntemidir. Diğeri ise bilimsel yayınların verimliliğine ve genel yapısına ilişkin değerlendirmeler yapmayı amaçlayan bibliyometri analiz yöntemidir” (Özkan Buzlu, 2015: 41-45).

Bibliyometrik analiz yöntemi ile birçok alanda ve birçok konuda hazırlanan çalışmalar yazar, yıl, yayın türü, anahtar kelime ve sayfa sayısı gibi parametrelerle incelenebilmektedir. Dolayısıyla bu analiz yöntemi konunun derinliği, yaygınlığı ve genel görünümünün ortaya çıkarılmasına katkı sağlamaktadır (Beşel, 2017: 28-29).

Günümüzde tez çalışmalarının türü, sayfa sayısı, yayınlandığı üniversite, enstitü, ana bilim dalı vb. çeşitli parametreleri kullanarak lisansüstü tezleri inceleyen Chrichton (1978); Pizam ve Elanjikal (1982); Jafari ve Aaser (1988); Kozak (1994); Arıca (2014); Aydın (2014); Cevizkaya, İlsay ve Avcıkurt (2015) gibi birçok çalışma bulunmaktadır (Güdü Demirbulat ve Tetik Dinç, 2017: 20-25). Fakat Spor, Sosyoloji ve Psikoloji’yi birlikte ele alarak bibliyometri bakış açısıyla inceleyen herhangi bir yurt içi araştırmaya ulaşılamamıştır. Dolayısıyla bu çalışma Spor, Sosyoloji ve Psikoloji’yi birlikte ele alan lisansüstü tezlerin bibliyometrik bakış açısının araştırılması ve belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Çalışmada Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konuları ile ilgili 1988-2022 yılları arasında Yöktez veri tabanından elde edilen lisansüstü tez çalışmalarının türü, sayfa sayısı, yayınlandığı üniversite, enstitü, ana bilim dalı, danışman unvanı, bölüm ve kaynakça sayısı gibi çeşitli parametrelere göre bibliyometri bakış açısıyla incelenmiştir. Araştırmanın temel problemlerine yanıt aramak için “Spor, Sosyoloji ve Psikoloji İlişkisini Ele Alan Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik İncelemesi” başlıklı konu seçilmiştir. Bu bağlamda çalışmada cevap aranan sorulara Şekil 2’de yer verilmiştir.

Şekil 2: Lisansüstü Tezlerin Değişkenlere Göre Dağılımı Nasıldır?

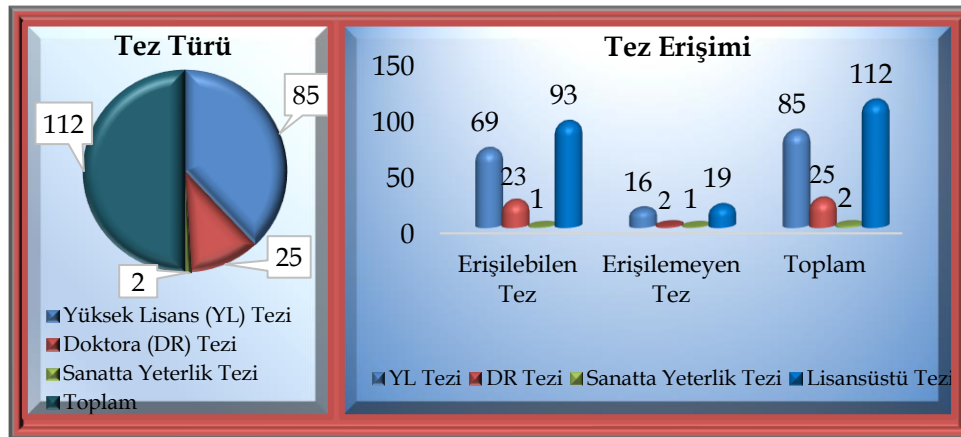
Kaynak: Şekil 2’de Yersüren ve Özel (2020) ile Beşel (2017) çalışmaları uyarlanmıştır.

Şekil 2’de görüldüğü üzere Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konularını birlikte ele alan araştırmaların genel özelliklerini belirlemek amacı ile lisansüstü tez çalışmalarından elde edilen veriler değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırma sonuçları IBM SPSS Statistics 25.0 paket programında ve Word Art ile WordClouds kelime bulutlarında analiz edilerek tablo ve şekil halinde gösterilmiştir.

2. Bulgular

Bu kısımda, 1988-2022 yılları arasında Yöktez veri tabanında yayınlanan Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konularını birlikte ele alan 85 yüksek lisans (YL), 25 doktora (DR) ve 2 sanatta yeterlik tezlerinden elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bağlamda ilk olarak Şekil 3’te Yöktez’de yapılan tarama sonucunda elde edilen tezlerin türlerine ve erişimlerine göre dağılımlarına yer verilmiştir.

Şekil 3: Lisansüstü Tezlerin Türlerine ve Erişimlerine Göre Dağılımı

Şekil 3’te Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu toplam 112 lisansüstü tezinin %75,9’unun (85 tez) yüksek lisans tezi, %22,3’ünün (25 tez) doktora tezi, %1,8’inin (2 tez) ise sanatta yeterlik tezi olduğu görülmüştür. Bu durum, konu ile ilgili en fazla yüksek lisans, en az sanatta yeterlik tezinin yayınlandığını göstermiştir. Elde edilen veriler sanatta yeterlik ve doktora tezlerinde Sporun, Sosyoloji ve Psikoloji ile ilişkisinin yeteri kadar ele alınmadığını ortaya koymuştur. Bu bağlamda Sporun, Sosyoloji ve Psikoloji ile ilişkisinin ortaya konulması açısından

araştırma konusu ile ilgili sanatta yeterlik ve doktora tezlerinin arttırılması son derece önemlidir.

Tezlerin erişimlerine göre dağılım tablosunda, lisansüstü tezlerinden %83'ünün (93 tez) erişim izni bulunduğu, %17'sinin (19 tez) ise erişim izni bulunmadığı görülmüştür.

Erişim izni bulunan bu tezlerin %81'inin (69 tez) yüksek lisans tezi, %92'sinin (23 tez) doktora tezi ve %50'sinin (1 tez) ise sanatta yeterlik tezi olduğu belirlenmiştir.

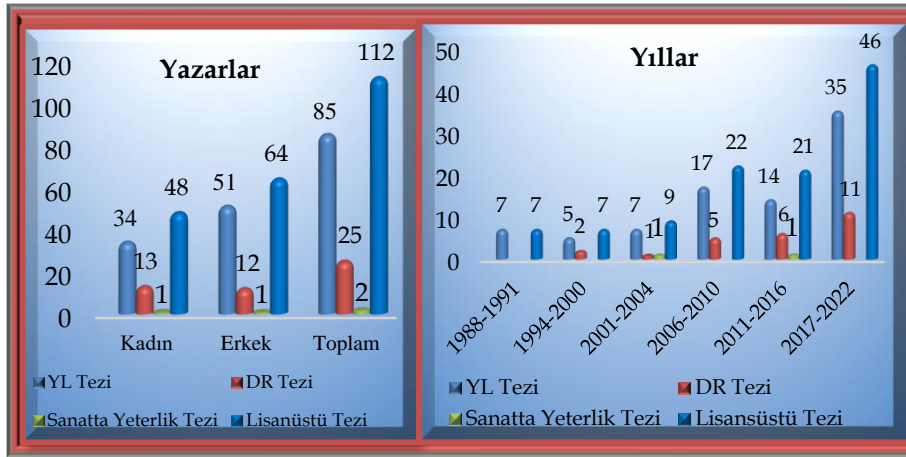
Erişim izni bulunmayan lisansüstü tezlerinden %50'sinin (1 tez) sanatta yeterlik tezi, %18,8'inin (16 tez) yüksek lisans tezi, %8'inin (2 tez) ise doktora tezi olduğu görülmüştür. Bu veriler, araştırma konusu ile ilgili lisansüstü tezlerinin çoğunluğuna ulaşılabildiğini göstermiştir.

Özellikle tez çalışmalarını bibliyometrik analiz yöntemi ile inceleyen araştırmacıların özgeçmiş (lisans mezunu olunan üniversite, fakülte...), içindekiler, kaynakça gibi parametrelerde veri kaybı yaşamaması için lisansüstü tez çalışmalarına erişim izninin sağlanması alan yazına katkı sağlaması açısından önemli rol üstlenmiştir (Beşel, 2017: 61).

Tez türlerinin yıllara göre yayın sayısı değişimi incelenirken bir yüksek lisans tezinin yayın yılının veri tabanında 2021 yılı olduğu halde tezin 03/01/2022 tarihinde sunulduğunun yazıldığı tespit edilmiştir. Bu gerekçeden dolayı yapmış olduğumuz bu çalışmadaki yayın aralığına 2022 yılı dahil edilmiştir. Çalışmaların yazıldığı yılla yayınlandığı yılın paralellik göstermemesi birtakım soru ve sorunları beraberinde getirebilir. Araştırmacıların, yayın tarihinin yıllara göre "Spor", "Psikoloji" ve "Sosyoloji" ilişkisinin nasıl ele aldığının değerlendirilmesi açısından erişim izninin ve yayın yılının doğru bir şekilde sağlanması son derece önemlidir.

Buradan hareketle lisansüstü tezlerin yıllara göre yayın sayısı değişimine Şekil 4'te yer verilmiştir.

Şekil 4: Tez Türlerinin Yazar ve Yıllara Göre Dağılımı

Şekil 4'te Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu yüksek lisans tez yazarlarının %40'ının (34 tez) kadın, %60'ının (51 tez) erkek; doktora tez yazarlarının %52'sinin (13 tez) kadın, %48'inin (12 tez) erkek; sanatta yeterlik tez yazarlarının %50'sinin (1 tez) kadın, %50'sinin (1 tez) ise erkek olduğu görülmüştür. Dolayısıyla Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusunun kadın yazarlar tarafından yüksek lisans tezlerinde yeteri kadar ele alınmamasına rağmen doktora tezlerinde ele alınmaya başlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum doktora tezlerinde kadın yazarların araştırma konusuna ilgi göstermeye başladığını göstermiştir.

Lisansüstü tez yazarlarının tamamı birlikte değerlendirildiğinde ise yazarların %42,9'unun (48 tez) kadın, %57,1'inin (64 tez) erkek olduğu görülmüştür. Bütün bu açıklamalar çerçevesinde araştırma konusu ile ilgili erkek yazarların daha fazla çalışma yaptığı belirlenmiştir. Dolayısıyla incelenen lisansüstü tezlerinde ki bu farklılık erkek yazarların araştırma konusuna veya sportif aktivitelere kadın yazarlardan daha fazla ilgi gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır.

Lisansüstü tezlerin yıllara göre değişim tablosunda 1992, 1993, 1995, 1999 ve 2005 yıllarında araştırma konusu ile

ilgili tez çalışmalarının gerçekleştirilmediği görülmüştür. Dolayısıyla yapmış olduğumuz araştırmada elde edilen veriler, 1988-1991, 1994-2000, 2001-2004, 2006-2010, 2011-2016 ve 2017-2022 yılları şeklinde kategorilendirilmiştir.

Bütün bu açıklamalar çerçevesinde yüksek lisans tezinin en az (7'şer tez; %8,2) 1988-1991 ile 2001-2004 yılları arasında, en fazla (34 tez; %40) 2017-2022 yılları arasında yazıldığı görülmüştür. Doktora tezinin en az (1 tez; %4) 2001-2004 yılları arasında, en fazla (11 tez; %44) 2017-2022 yılları arasında yazıldığı belirlenmiştir. Sanatta yeterlik tezinin ise (1'er tez; %50) 2001-2004 ve 2011-2016 yılları arasında yazıldığı görülmüştür.

Lisansüstü tezlerin tamamının yıllara göre yayın sayısı değişimi incelendiğinde tezlerin en az (7'şer tez; %6,25) 1988-1991 ile 1994-2000 yılları arasında, en fazla (46 tez; %41,1) 2017-2022 yılları arasında yazıldığı belirlenmiştir. Konu ile ilgili lisansüstü tezler en fazla 2017-2022 yılları arasında, en az 1988-2000 yılları arasında yayınlanmıştır. Dolayısıyla bu durum, sporun sosyo-psikolojik etkisinin günümüzde daha çok merak uyandırmaya başlamasıyla ilişkilendirilebilir. Sonuç olarak bilim dünyasına katkı sağlamak amacıyla Spor, Sosyoloji ve Psikoloji ilişkisini ele alan araştırma sayılarında son yıllarda artış gözlemlendiği görülmüştür.

Şekil 5: Lisansüstü Tezlerin Adlarına ve Yayın Diline Göre Dağılımı

Şekil 5'te tez çalışmalarının yayın diline ve lisansüstü tez adlarında kullanılan kelimelere yer verilmiştir. Lisansüstü tezlerinin yayın diline göre dağılımı tablosuna göre, konuyla ilgili tez çalışmalarından %96,4'ünün (108 tez) Türkçe, %2,7'sinin (3 tez) İngilizce, %0,9'unun (1 tez) ise Almanca dilinde hazırlandığı belirlenmiştir. Bu durum Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusunda Türkçe hazırlanan lisansüstü tezlerinden %75'inin (81 tez) yüksek lisans tezi, %23,1'inin (25 tez) doktora tezi, %1,9'unun (2 tez) ise sanatta yeterlik tezi olduğunu göstermiştir. Bu bağlamda doktora ve sanatta yeterlik tezlerinin tamamının Türkçe hazırlandığı belirlenmiştir.

Bununla birlikte Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusunda İngilizce hazırlanan lisansüstü tezlerinden %100'ünün (3 tez) yüksek lisans tezi olduğu belirlenmiştir.

Aynı zamanda Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusunda Almanca hazırlanan lisansüstü tezlerinden %100'ünün (1 tez) yüksek lisans tezi olduğu görülmüştür. Bu durum İngilizce ve Almanca dilinde hazırlanan tez çalışmalarının tamamının yüksek lisans tezi bünyesinde hazırlandığını göstermiştir.

Dolayısıyla yabancı dilde hazırlanan toplam 4 yüksek lisans tezinin %2,7'sinin (3 tez) İngilizce, %0,9'unun (1 tez) ise Almanca dilinde hazırlandığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar lisansüstü tezlerinin en fazla Türkçe dilinde yayınlandıklarını göstermiştir.

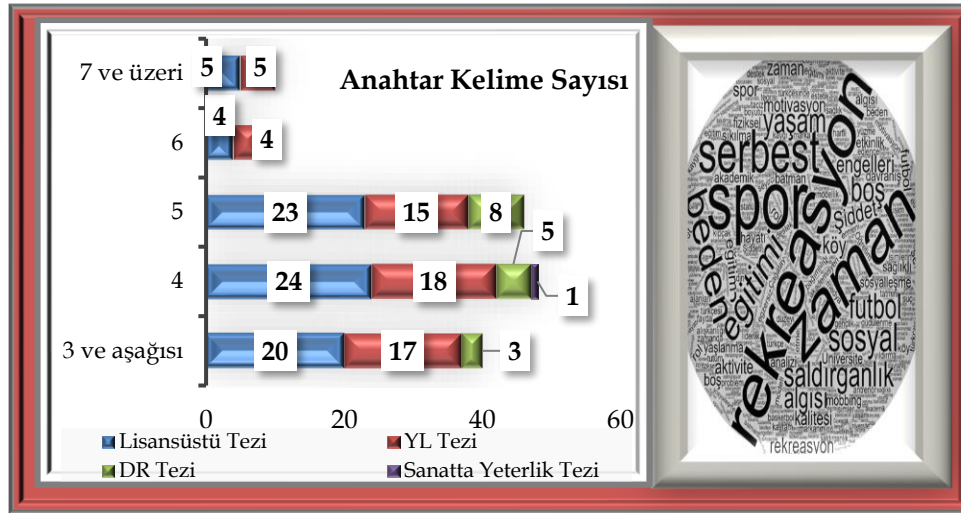
Araştırmacılar inceleyecekleri tezleri seçerken dikkat çekici çalışma başlıklarına yönelmektedir. Çünkü tez adları; çalışmanın önemi, içeriği, kapsamı, konumu, evreni, zamanı gibi ifadeler hakkında bilgi vermesinde önemli rol üstlenmiştir. Dolayısıyla ilgi çekici bir tez başlığı ilk izlenim açısından son derece önemlidir (Turan ve Dolgun, 2021: 77-78).

Dolayısıyla yapmış olduğumuz bu çalışmada lisansüstü tez çalışmalarının başlıklarında en fazla kullanılan kelimeler kelime bulutunda görselleştirilmiştir. Bu bağlamda lisansüstü tez adlarında en fazla “spor”, “öğrencilerin”, “düzeylerinin”, “beden”, “incelenmesi”, “futbol”, “sosyal”, “sosyolojik”, “değerlendirilmesi” kelimelerinin kullanıldığı görülmüştür.

Bu bilgilerden yola çıkarak lisansüstü tezlerinde en fazla fiziksel aktivitelerin sosyo-psikolojik faktörler üzerindeki etkisinin araştırıldığı yorumu yapılabilir.

Özellikle tez adlarının çoğunluğunda aynı kelimelerinin kullanıldığı dikkat çekmiştir. Aynı zamanda Sporun Sosyoloji ve Psikoloji ile ilişkisini ele alan lisansüstü tez adlarının genellikle aynı çalışma konularında hazırlandığını göstermiştir. Bu durum, Spor, Sosyoloji ve Psikoloji'nin birbirleriyle ilişkili alanlar olduğunu göstermiştir.

Şekil 6: Tez Türlerinin Anahtar Kelimelerine Göre Dağılımı

Şekil 6'da görüldüğü üzere erişime açık lisansüstü tezlerinin %21,4'ünde (24 tez) dört anahtar kelime, %20,5'unda (23 tez) beş anahtar kelime, %17,9'unda (20 tez) üç ve aşağısında anahtar kelime, %4,5'unda (5 tez) yedi ve üzeri anahtar kelime, %3,6'sında (4 tez) ise altı anahtar kelime kullanılmıştır.

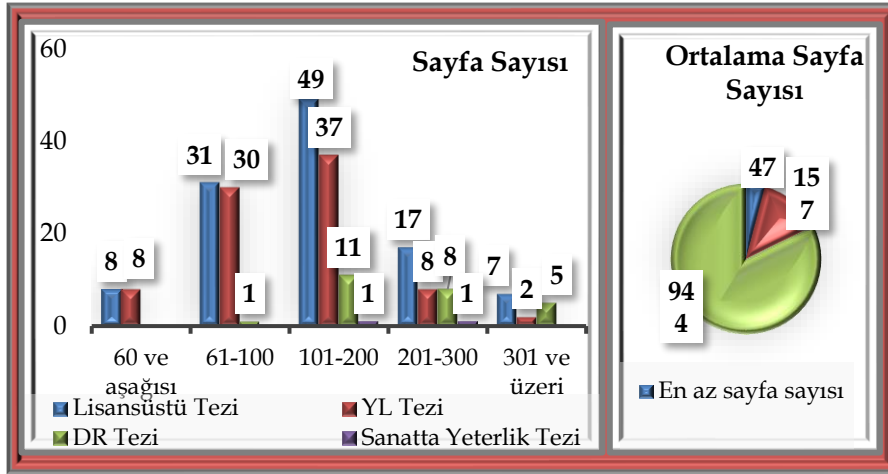
Erişime açık yüksek lisans tezlerinin %21,2'sinde (18 tez) dört anahtar kelime, %20'sinde (17 tez) üç ve aşağısında anahtar kelime, %17,6'sında (15 tez) beş anahtar kelime, %5,9'unda (5 tez) yedi ve üzeri anahtar kelime, %4,7'sinde (4 tez) ise altı anahtar kelime kullanıldığı görülmüştür.

Erişime açık doktora tezlerinin %32'sinde (8 tez) beş anahtar kelime, %20'sinde (5 tez) dört anahtar kelime, %12'sinde (3 tez) ise üç ve aşağısında anahtar kelime kullanıldığı belirlenmiştir.

Erişime açık sanatta yeterlik tezlerinin %50'sinde (1 tez) dört anahtar kelime kullanıldığı görülmüştür. Bu durum, tez çalışmalarında en fazla dört anahtar kelimenin kullanıldığını göstermiştir.

Tez çalışmalarında en fazla kullanılan anahtar kelimeler kelime bulutunda görselleştirilmiştir. Bu bağlamda lisansüstü tezlerinin anahtar kelimelerinde en fazla “rekreasyon”, “spor”, “beden”, “futbol”, “serbest”, “yaşam”, “şiddet”, “eğitimi”, “motivasyon” kelimelerinin kullanıldığı görülmüştür. Bu bilgilerden yola çıkarak araştırmacılar tarafından ele alınan anahtar kelimelerden spor taraftarlarını şiddet ve saldırganlığa yönelten davranışlarının incelenmesine yönelik araştırmaların sayıca fazla olduğu belirlenmiştir. Aynı zamanda tez çalışmalarında sporun serbest zamanda sıklıkla algısı ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkisinin de araştırıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, sporun sosyo-psikolojik yaşam üzerindeki etkisini arttırdığını göstermiştir. Bu da spor aktivitelerinin yaşama gücünü arttırdığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 7: Lisansüstü Tezlerin Sayfa Sayısına Göre Dağılımı

Şekil 7’de görüldüğü üzere yüksek lisans tezlerinin %43,5’unun (37 tez) 101-200 sayfa aralığında, %35,3’ünün (30 tez) 61-100 sayfa aralığında, %9,4’ünün (8’şer tez) 201-300 ile 60 ve aşağısındaki sayfa aralıklarında, %2,4’ünün (2 tez) ise 301 ve üzeri sayfa aralığında hazırlandığı belirlenmiştir.

Doktora tezlerinin %44’ünün (11 tez) 101-200 sayfa aralığında, %32’sinin (8 tez) 201-300 sayfa aralığında, %20’sinin (5 tez) 301 ve üzeri sayfa aralığında, %4’ünün (1 tez) ise 61-100 sayfa aralığında hazırlandığı görülmüştür.

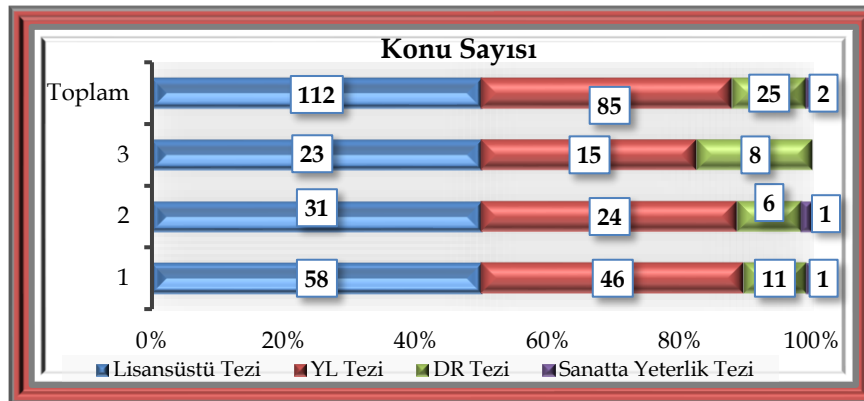
Sanatta yeterlik tezlerinin %50’sinin (1’er tez) 101-200 ile 60 ve aşağısındaki sayfa aralıklarında hazırlandığı belirlenmiştir.

Tez çalışmalarının tamamı incelendiğinde lisansüstü tezlerinin %43,8’inin (49 tez) 101-200 sayfa aralığında, %26,8’inin (30 tez) 61-100 sayfa aralığında, %15,2’sinin (17 tez) 201-300 sayfa aralığında, %8’inin (9 tez) 60 ve aşağısında sayfa aralığında, %6,3’ünün (7 tez) ise 301 ve üzeri sayfa aralığındadır.

Ortalama 157 sayfadan oluşan lisansüstü tezlerinin en fazla 944 sayfa sayısına, en az 47 sayfa sayısına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum, tez çalışmalarının en fazla 101-200 sayfa aralığında hazırlandığını göstermiştir. Dolayısıyla doktora tezlerinin sayfa sayısının, yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Genel olarak yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezleriyle doktora tezlerinin sayfa sayısını karşılaştıracak olursak, yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinde literatür taramasına daha az yer verildiği söylenebilir. Bu durum, çalışma konusuyla ilgili doktora tezlerinde daha genel araştırma yapıldığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 8: Tez Türlerinin Konu Sayılarına Göre Dağılımı

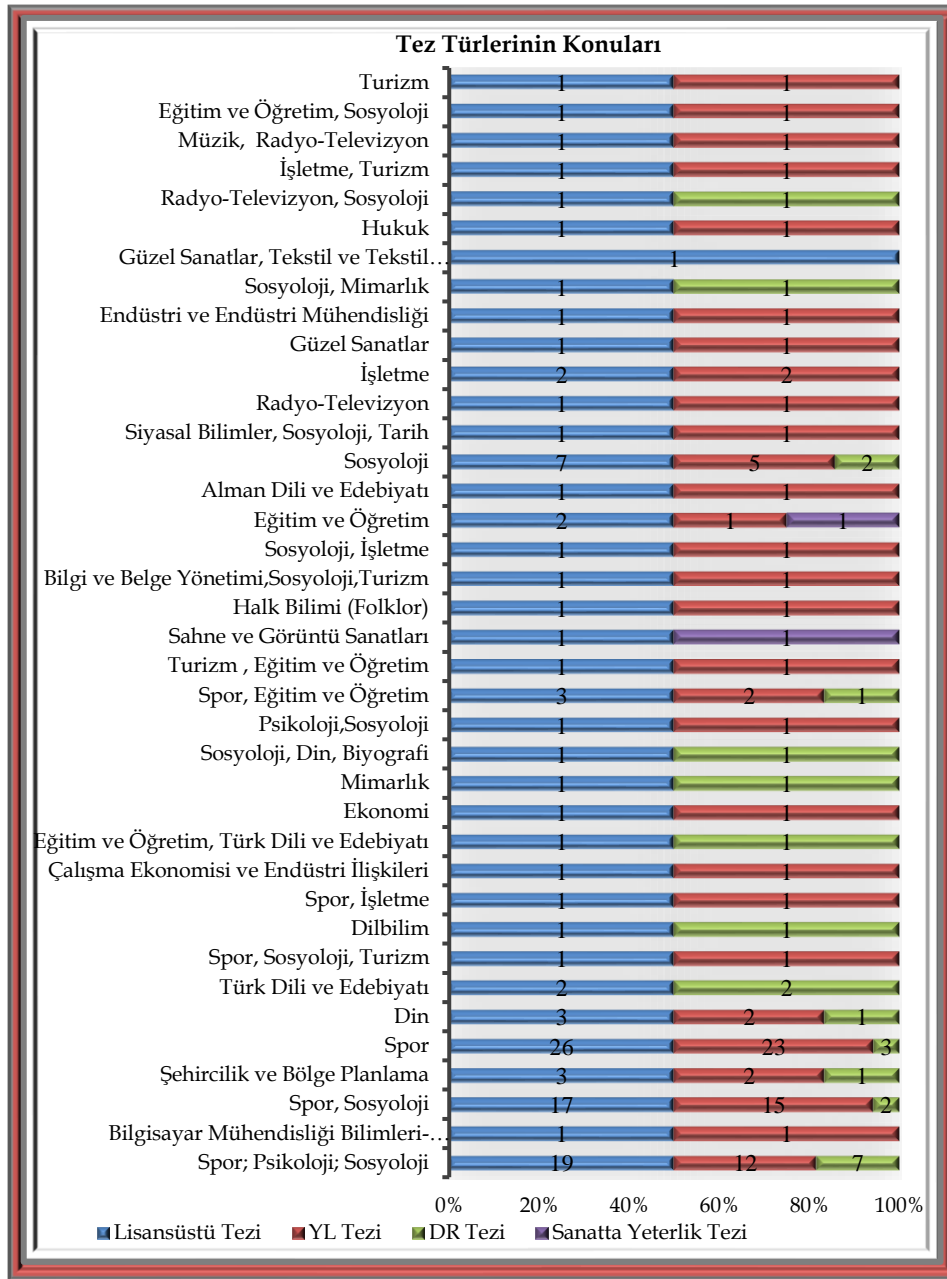
Şekil 8’de görüldüğü gibi Yöktez veri tabanının gelişmiş taraması üzerinden “Spor”, “Sosyoloji”, “Psikoloji” değişkenlerinin tümünün içinde geçtiği toplam 112 lisansüstü tezinin konu sayısına ve konularına göre dağılımı ele alınmıştır.

Yüksek lisans tezlerinin %54,1'inin (46 tez) 1 konuda, %28,2'sinin (24 tez) 2 konuda ve %17,6'sının (15 tez) 3 konuda; sanatta yeterlik tezlerinin %50'sinin (1'er tez) 1 ve 2 konuda, doktora tezlerinin %44'ünün (11 tez) 1 konuda, %24'ünün (6 tez) 2 konuda ve %32'sinin (8 tez) ise 3 konuda hazırlandığı görülmüştür.

Lisansüstü tezlerinin tamamı birlikte değerlendirildiğinde çalışmaların %51,8'inin (58 tez) 1 konuda, %27,7'sinin (31 tez) 2 konuda, %20,5'unun (23 tez) ise 3 konuda hazırlandığı belirlenmiştir. Burada dikkat çekilmesi gereken en önemli nokta sporun psiko-sosyal etkisinin farklı disiplinlerde de merak uyandırmaya başlamasıdır.

Dolayısıyla Radyo-Televizyon, Mühendislik, İşletme, Turizm gibi farklı disiplinlerarası çalışmalarda da Spor, Psikoloji ve Sosyoloji konuları ile ilgili araştırmaların gerçekleştirildiği gözlenmiştir.

Şekil 9: Tez Türlerinin Konularına Göre Dağılımı

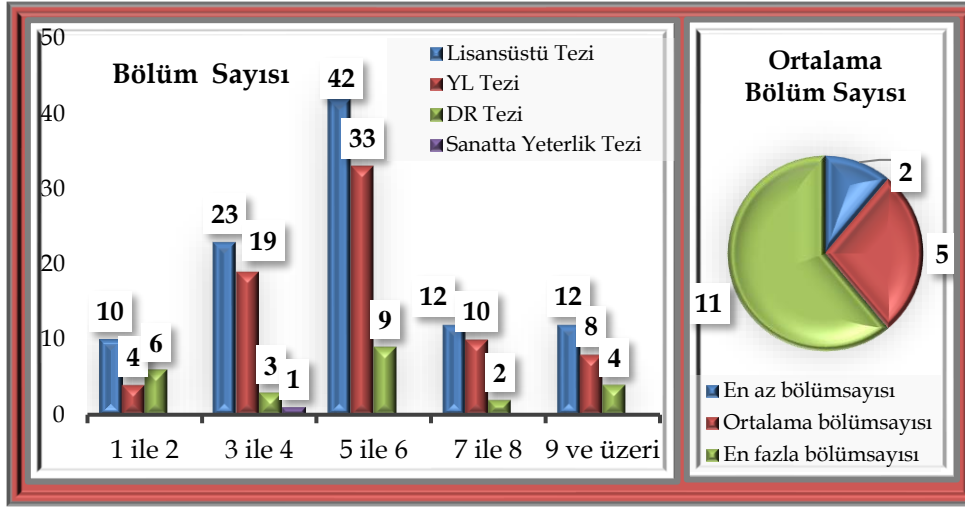
Şekil 9'da görüldüğü gibi Spor, Psikoloji ve Sosyoloji'nin birlikte yer aldığı lisansüstü tezlerin tamamı incelendiğinde araştırmacılar tarafından en fazla ele alınan konunun "Spor" (26 tez; %23,2) olduğu ve bu konuyu "Spor; Psikoloji; Sosyoloji" (19 tez; %17) ile "Spor; Sosyoloji" (17 tez; %15,2) konularının takip ettiği belirlenmiştir. Özellikle lisansüstü tezlerinde "Spor; Psikoloji; Sosyoloji" konularının üçünün birlikte kullanıldığı

çalışmaların sayıca daha az olması dikkat çekmiştir.

Burada dikkat çekilmesi gereken bir diğer nokta lisansüstü tez yazarlarının konu dağılımı seçimini “Spor”, “Sosyoloji”, “Psikoloji”, “Bilgisayar Mühendisliği”, “Şehircilik ve Bölge Planlama”, “Türk Dili ve Edebiyatı”, “Turizm” gibi farklı çalışma alanlarında gerçekleştirip, araştırmalarında “Spor, Sosyoloji, Psikoloji” kelimelerine yer verdiği gözlenmiştir. Bu durum, söz konusu sosyoloji ve psikoloji alanının sosyal psikoloji olmak üzere zaman zaman iç içe geçmesinden kaynaklandığını göstermiştir.

Bununla birlikte Spor; Sosyoloji; Psikoloji ilişkisinin farklı çalışma alanlarında gerçekleştirilen tez çalışmalarında da ele alınması hem farklı bilim dallarında hem de sosyo-psikolojik açıdan öneminin gittikçe arttığını göstermiştir.

Şekil 10: Lisansüstü Tezlerin Bölüm Sayısına Göre Dağılımı

Şekil 10’da görüldüğü üzere erişime açık lisansüstü tezlerinin %37,5’u (42 tez) “5-6 arası” bölüm, %20,5’u (23 tez) “3-4 arası” bölüm, %10,7’si (12’şer tez) “7-8 arası” ile “9 ve üzeri” bölüm, %8,9’u (10 tez) ise “1-2” arası bölümden oluşmuştur. Ortalama 5 bölümden oluşan lisansüstü tezleri en fazla 11, en az 2 bölüme sahiptir.

Dolayısıyla giriş, kavramsal çerçeve-alan yazın derleme, yöntem-bulgu-yorum, sonuç-öneri-tartışma bölümleri altında tez çalışmalarının toplanmaması bölüm sayılarının az ya da fazla olmasına neden olmuştur.

Tablo 1: Tez Türlerinin Yayınlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Değişken	Gruplar	Lisansüstü Tezi				Sanatta Yeterlik Tezi			
		F	%	f	%	f	%	f	%
Üniversite	Manisa Celal Bayar Üniversitesi	4	3,6	3	3,5	1	4,0	-	-
	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi	3	2,7	3	3,5	-	-	-	-
	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	3	2,7	2	2,4	1	4,0	-	-
	İstanbul Teknik Üniversitesi	5	4,5	3	3,5	2	8,0	-	-
	İstanbul Ticaret Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Bayburt Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Aksaray Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Erciyes Üniversitesi	2	1,8	-	-	2	8,0	-	-
	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	3	2,7	2	2,4	1	4,0	-	-
	Gebze Teknik Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Fırat Üniversitesi	2	1,8	1	1,2	1	4,0	-	-
	Akdeniz Üniversitesi	4	3,6	4	4,7	-	-	-	-
	Süleyman Demirel Üniversitesi	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	Necmettin Erbakan Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Düzce Üniversitesi	2	1,8	1	1,2	1	4,0	-	-	
Boğaziçi Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-	

Batman Üniversitesi	6	5,4	6	7,1	-	-	-	-
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Gazi Üniversitesi	10	8,9	6	7,1	4	16,0	-	-
Selçuk Üniversitesi	6	5,4	5	5,9	1	4,0	-	-
Gaziantep Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Anadolu Üniversitesi	3	2,7	2	2,4	1	4,0	-	-
Atılım Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Yalova Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Hacettepe Üniversitesi	4	3,6	2	2,4	2	8,0	-	-
Karabük Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Ankara Üniversitesi	4	3,6	3	3,5	1	4,0	-	-
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Mersin Üniversitesi	2	1,8	2	2,4	-	-	-	-
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Atatürk Üniversitesi	2	1,8	-	-	2	8,0	-	-
Kocaeli Üniversitesi	1	,9	-	-	-	-	1	50,0
Ege Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Marmara Üniversitesi	5	4,5	4	4,7	1	4,0	-	-
İnönü Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Balıkesir Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Cumhuriyet Üniversitesi	3	2,7	3	3,5	-	-	-	-
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Çukurova Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Muğla Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Afyon Kocatepe Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Yıldız Teknik Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Beykent Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Sakarya Üniversitesi	2	1,8	2	2,4	-	-	-	-
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Niğde Üniversitesi	2	1,8	2	2,4	-	-	-	-
Trakya Üniversitesi	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
Dokuz Eylül Üniversitesi	3	2,7	1	1,2	1	4,0	1	50,0
İstanbul Üniversitesi	2	1,8	1	1,2	1	4,0	-	-
Toplam	112	100,0	85	100,0	25	100,0	2	100,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu yüksek lisans tezi en yüksek oranda (6’şar tez; %7,1) Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesi’nde hazırlanmıştır.

Özellikle araştırma konusu ile ilgili en fazla yüksek lisans tezinin hazırlandığı üniversitelerden biri olan Batman Üniversitesi’nde ki araştırmaların 2018-2019 yılları arasında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalında ki 1 Doç. Dr. 3 Dr Öğr. Üyesi unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlığında hazırlandığı dikkat çekmiştir. Bununla birlikte araştırma konusu ile ilgili 6 yüksek lisans tezinden 3’üne aynı akademisyenin danışmanlık yaptığı belirlenmiştir. Aynı zamanda bu tezlerde, stresli yaşam tarzının ve boş zamanların sportif etkinliklerle değerlendirilmesinin fizyolojik ve sosyo-psikolojik yapı üzerindeki etkilerinin açıklık getirilmeye çalışıldığı gözlenmiştir. Batman Üniversitesi’nde 2018 yılından önce Spor, Psikoloji, Sosyoloji’yi birlikte ele alan araştırmaların bulunmaması dolayısıyla araştırma konusuyla ilgili tez çalışmalarına 2018-2019 yılları arasında daha fazla önem verildiği şeklinde yorumlanabilir. Burada dikkat çekilmesi gereken bir diğer önemli nokta ise Batman Üniversitesi’nde 2019 yılı sonrası konu ile ilgili araştırmaların gerçekleştirilmemiş olmasıdır.

En yüksek oranlı doktora tezinin ise (4 tez; %16) Gazi Üniversitesi’nde hazırlandığı tespit edilmiştir. Sanatta yeterlik tezlerinin ise (1’er tez;%50) Kocaeli Üniversitesi ile Dokuz Eylül Üniversitesi’nde hazırlandığı belirlenmiştir.

Lisansüstü tezlerin tamamı incelendiğinde en yüksek oranda lisansüstü tezinin hazırlandığı üniversitenin (10 tez; %8,9) Gazi Üniversitesi olduğu görülmüştür. Özellikle araştırma konusu ile ilgili en fazla lisansüstü tezlerinin hazırlandığı üniversitelerden biri olan Gazi Üniversitesi’nde ki araştırmaların 3’ünün Sosyal Bilimler

Enstitüsü, 2'sinin Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 5'inin ise Sağlık Bilimleri Enstitüsünde hazırlandığı belirlenmiştir. Bu lisansüstü tezlerin 6'sının Prof. Dr., 3'ünün Doç. Dr. ve 1'inin Yrd.Doç.Dr. unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlığında hazırlandığı gözlenmiştir. Aynı zamanda bu tezlerde, "rekreasyon", "spor", "serbest zamanda sıkılma algısı", "yaşam kalitesi ve yaşam tatmini", "saldırganlık düzeyleri", "sosyalleşme" gibi konuların açıklık getirilmeye çalışıldığı gözlenmiştir. Bununla birlikte Gazi Üniversitesi'nde araştırma konusu ile ilgili lisansüstü tezlerinin 1988-2019 yılları arasında hazırlandığı fakat 2019 yılı sonrası konu ile ilgili araştırmaların gerçekleştirilmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konularıyla ilgili en fazla tez çalışmalarının hazırlandığı Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesi'nde 2019 yılı sonrası çalışmaların gerçekleştirilmemiş olması son derece dikkat çeken noktadır. Bu durum, Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesi'nde sporun sosyo-psikolojik etkisiyle ilgili çalışmaların fazla olmasından dolayı 2019 yılından sonra ki tez çalışmalarında sporun sosyo-psikolojik etkisi ile ilgili araştırmaların yapılmadığı şeklinde yorumlanabilir.

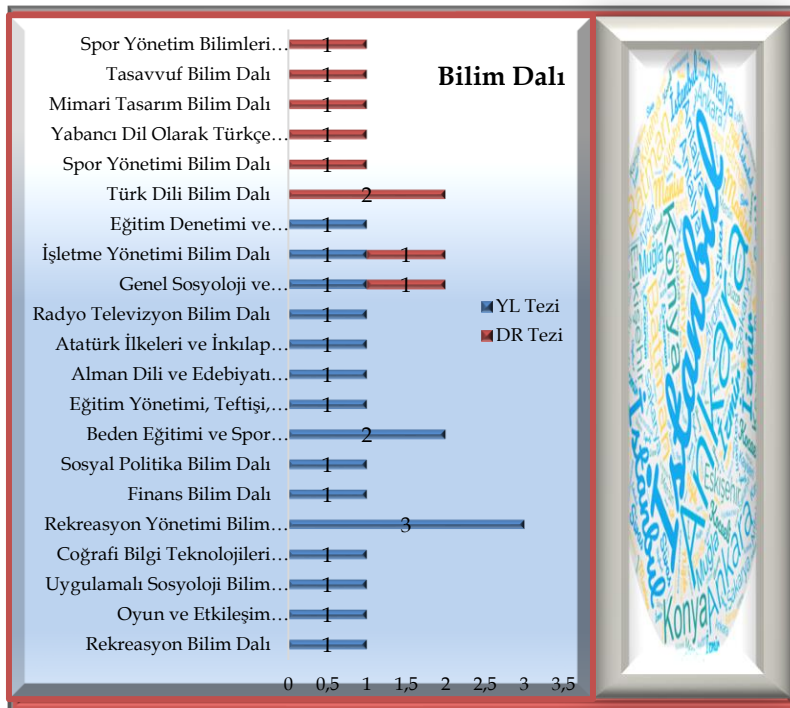
Tablo 2: Lisansüstü Tezlerin Yayınlandığı İllerin Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	İl	Lisansüstü Tezi		YL Tezi		DR Tezi		Sanatta Yeterlik Tezi	
		f	%	f	%	f	%	f	%
1998-1991	Ankara	3	42,9	3	42,9	-	-	-	-
	İstanbul	2	28,6	2	28,6	-	-	-	-
	Sivas	1	14,3	1	14,3	-	-	-	-
	Elazığ	1	14,3	1	14,3	-	-	-	-
	Toplam	7	100,0	7	100,0	-	-	-	-
1994-2000	Ankara	2	28,6	1	20,0	1	50,0	-	-
	İstanbul	3	42,9	2	40,0	1	50,0	-	-
	Sivas	1	14,3	1	20,0	-	-	-	-
	Eskişehir	1	14,3	1	20,0	-	-	-	-
	Toplam	7	100,0	5	100,0	2	100,0	-	-
2001-2004	Sakarya	1	11,1	1	14,3	-	-	-	-
	Ankara	1	11,1	1	14,3	-	-	-	-
	İzmir	4	44,4	2	28,6	1	100,0	1	100,0
	Niğde	2	22,2	2	28,6	-	-	-	-
	Edirne	1	11,1	1	14,3	-	-	-	-
Toplam	9	100,0	7	100,0	1	100,0	1	100,0	
2006-2010	İstanbul	5	22,7	5	29,4	-	-	-	-
	Muğla	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Kocaeli	1	4,5	-	-	1	20,0	-	-
	Konya	4	18,2	3	17,6	1	20,0	-	-
	Sakarya	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Ankara	4	18,2	2	11,8	2	40,0	-	-
	Eskişehir	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Mersin	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Erzurum	1	4,5	-	-	1	20,0	-	-
	Adana	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Kahramanmaraş	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Afyonkarahisar	1	4,5	1	5,9	-	-	-	-
	Toplam	22	100,0	17	100,0	5	100,0	-	-
	2011-2016	Manisa	2	9,5	2	14,3	-	-	-
Kütahya		1	4,8	-	-	1	16,7	-	-
İstanbul		2	9,5	-	-	2	33,3	-	-
Kocaeli		1	4,8	-	-	-	-	1	100,0
Antalya		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Konya		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Düzce		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Ankara		4	19,0	2	14,3	2	33,3	-	-
Eskişehir		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Mersin		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Rize		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Erzurum		1	4,8	-	-	1	16,7	-	-
İzmir		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
Malatya		1	4,8	1	7,1	-	-	-	-

2017-2022	Balıkesir	1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
	Sivas	1	4,8	1	7,1	-	-	-	-
	Toplam	21	100,0	14	100,0	6	100,0	1	100,0
	Manisa	2	4,3	1	2,9	1	9,1	-	-
	Aydın	3	6,5	3	8,6	-	-	-	-
	Kütahya	2	4,3	2	5,7	-	-	-	-
	İstanbul	5	10,9	4	11,4	1	9,1	-	-
	Bayburt	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Aksaray	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Kayseri	2	4,3	-	-	2	18,2	-	-
	Muğla	3	6,5	2	5,7	1	9,1	-	-
	Kocaeli	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Elazığ	1	2,2	-	-	1	9,1	-	-
	Antalya	3	6,5	3	8,6	-	-	-	-
	Isparta	1	2,2	-	-	1	9,1	-	-
	Konya	2	4,3	2	5,7	-	-	-	-
	Düzce	1	2,2	-	-	1	9,1	-	-
	Batman	6	13,0	6	17,1	-	-	-	-
	Sakarya	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Ankara	6	13,0	4	11,4	2	18,2	-	-
	Gaziantep	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Eskişehir	1	2,2	-	-	1	9,1	-	-
	Yalova	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Karabük	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Ağrı	1	2,2	1	2,9	-	-	-	-
	Toplam	46	100,0	35	100,0	11	100,0	-	-

Tablo 2’de görüldüğü üzere Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu lisansüstü tezlerin en fazla 1988-1991 yılları arasında (3 tez; %42,9) Ankara’da, 1994-2000 yılları arasında (3 tez; %42,9) İstanbul’da, 2001-2004 yılları arasında (4 tez; %44,4) İzmir’de, 2006-2010 yılları arasında (5 tez; %22,7) İstanbul ile (4’er tez; %18,2) Ankara ve Konya’da, 2011-2016 yılları arasında (4 tez; %19) Ankara’da, 2017-2022 yılları arasında (6’şar tez; %13) Ankara ve Batman’da hazırlandığı tespit edilmiştir. Bu tespit sonucu ortaya çıkan duruma göre Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu lisansüstü tezlerin en fazla Ankara’da hazırlandığı görülmüştür.

Şekil 11: Lisansüstü Tezinin Yayınlandığı İllere ve Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Şekil 11’de ki kelime bulutunda Spor, Psikoloji ve Sosyoloji konularını ele alan en yüksek oranlı lisansüstü

tezlerinin %17,9'unun (20 tez) Ankara, %15,2'sinin (17 tez) ise İstanbul'da hazırlandığı görülmüştür.

Lisansüstü tezlerin en fazla yayınlandığı bilim dalları tablosu incelendiğinde tezlerin %2,7'sinin (3 tez) Rekreasyon Yönetimi Bilim Dalında, %1,8'inin (2'şer tez) ise Türk Dili Bilim Dalı, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bilim Dalı ve İşletme Yönetimi Bilim Dalında hazırlandıkları belirlenmiştir.

Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konusunu ele alan lisansüstü tezlerinin %24,1'inin (27 tez) bilim dalları bünyesinde hazırlandığı, %75,9'unun (85 tez) ise bilim dalları bünyesinde hazırlanmadığı görülmüştür. Bu durum, araştırmaların gerçekleştirildiği lisansüstü programlarının bilim dallarının olmamasından kaynaklanmıştır.

Tablo 3: Tez Türlerinin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Değişken	Gruplar	Lisansüstü Tezi						Sanatta Yeterlik Tezi	
		YL Tezi		DR Tezi					
		f	%	f	%	f	%		
Ana Bilim Dalı	Rekreasyon Ana Bilim Dalı	8	7,1	8	9,4	-	-	-	-
	Spor Yönetim Bilimleri Ana Bilim Dalı	2	1,8	2	2,4	-	-	-	-
	Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	6	5,4	5	5,9	1	4,0	-	-
	Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Oyun ve Etkileşim Teknolojileri Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Sosyoloji Ana Bilim Dalı	9	8,0	7	8,2	2	8,0	-	-
	Bilişim Uygulamaları Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı	23	20,5	15	17,6	8	32,0	-	-
	Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı	3	2,7	2	2,4	1	4,0	-	-
	Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	3	2,7	-	-	3	12,0	-	-
	Şehir ve Bölge Planlama Ana Bilim Dalı	2	1,8	1	1,2	1	4,0	-	-
	Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalı	10	8,9	10	11,8	-	-	-	-
	İletişim ve Toplumsal Dönüşüm Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Finansman Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Türkiyat Araştırmaları Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	İktisat Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Mimarlık Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	Spor Bilimleri ve Teknolojisi Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	4	3,6	3	3,5	1	4,0	-	-
	Spor Psikolojisi ve Sosyal Alanlar Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı	2	1,8	2	2,4	-	-	-	-
	Spor Sağlık Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	Plastik Sanatlar Ana Sanat Dalı	1	,9	-	-	-	-	1	50,0
	Türk Halk Oyunları Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Gerontoloji Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Alman Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Tarih Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı	2	1,8	1	1,2	1	4,0	-	-
	Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	İşletme Ana Bilim Dalı	2	1,8	2	2,4	-	-	-	-
Resim Ana Sanat Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-	
Endüstriyel Tasarım Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-	
Bina Bilgisi Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-	
Tekstil Ana Sanat Dalı	1	,9	-	-	-	-	1	50,0	
Özel Hukuk Ana Bilim Dalı	1	,9	1	1,2	-	-	-	-	
Radyo Televizyon ve Sinema Ana Bilim Dalı	1	,9	-	-	1	4,0	-	-	
Toplam		103	92,0	76	89,4	25	100,0	2	100,0

Tablo 3'te Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu lisansüstü tezlerinin en fazla Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında (23 tez; %20,5), Rekreasyon Yönetimi Ana Bilim Dalında (10 tez; %8,9), Sosyoloji Ana Bilim Dalında (9 tez; %8,0), Rekreasyon Ana Bilim Dalında (8 tez; %7,1) ve Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalında (6 tez; %5,4)

hazırlanmış tespit edilmiştir.

Dolayısıyla incelenen lisansüstü tezlerinin en fazla Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında hazırlandığı belirlenmiştir. Bu durum, Spor Bilimleri Fakültesi ve Edebiyat Fakültesine bağlı bölümlerde hazırlanan tez çalışmalarında sporun sosyo-psikolojik yapısının ele alındığını göstermiştir.

Tablo 4: Tez Türlerinin Enstitülerine Göre Dağılımı

Değişken	Gruplar	Lisansüstü Tezi						Sanatta Yeterlik Tezi	
		YL Tezi		DR Tezi					
		f	%	f	%	f	%		
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü	71	63,4	58	68,2	11	44,0	2	100,0
	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	6	5,4	6	7,1	-	-	-	-
	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	26	23,2	17	20,0	9	36,0	-	-
	Fen Bilimleri Enstitüsü	4	3,6	1	1,2	3	12,0	-	-
	Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü	1	,9	-	-	1	4,0	-	-
	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	3	2,7	2	2,4	1	4,0	-	-
	Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsü	1	,9	1	1,2	-	-	-	-
	Toplam	112	100,0	85	100,0	25	100,0	2	100,0

Tablo 4'te Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu yüksek lisans tezinin %68,2'sinin (58 tez) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, %20'sinin (17 tez) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %7,1'inin (6 tez) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde, %2,4'ünün (2 tez) Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve %1,2'sinin (1 tez) Fen Bilimleri Enstitüsü ile Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsünde tamamlandığı belirlenmiştir.

Sanatta yeterlik tezinin %100'ünün (2 tez) Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlandığı görülmüştür. Doktora tezinin %44'ünün (11 tez) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, %36'sının (9 tez) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %12'sinin (3 tez) Fen Bilimleri Enstitüsünde ve %4'ünün (1 tez) Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ile Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tamamlandığı tespit edilmiştir.

Lisansüstü tezlerin tamamının enstitülerine göre dağılımı incelendiğinde; lisansüstü tezlerinin %63,4'ünün (71 tez) Sosyal Bilimler Enstitüsünde, %23,2'sinin (26 tez) Sağlık Bilimleri Enstitüsünde, %5,4'ünün (6 tez) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde, %3,6'sının (4 tez) Fen Bilimleri Enstitüsünde, %2,7'sinin (3 tez) Eğitim Bilimleri Enstitüsünde ve %0,9'unun (1'er tez) Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ile Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsünde tamamlandığı görülmüştür. Bu durum, incelenen lisansüstü tezlerinin en fazla Sosyal Bilimleri Enstitüsünde tamamlandığını göstermiştir.

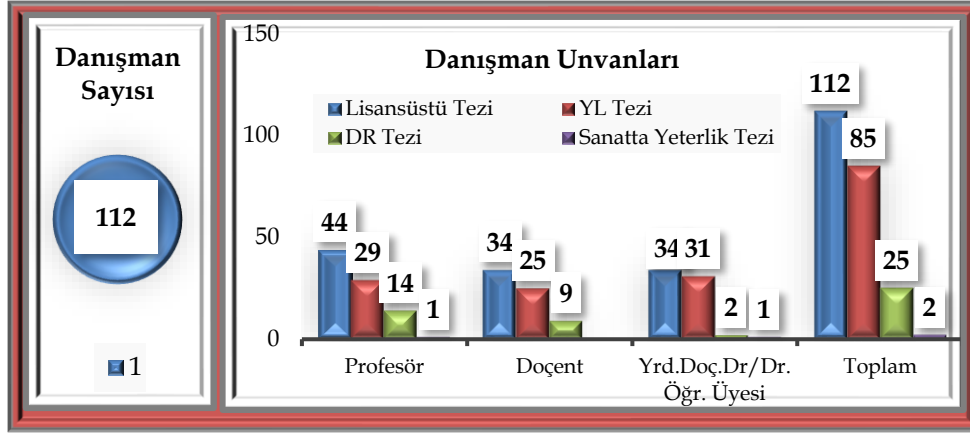
Spor Bilimleri Fakülteleri veyahut Beden Eğitimi Spor Yüksek Okullarındaki lisansüstü eğitimin bağlı olduğu enstitülerin genellikle Sağlık Bilimleri Enstitüsü olmasına rağmen Spor, Sosyoloji ve Psikoloji ile ilgili Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalında hazırlanan lisansüstü tezinin Eğitim Bilimleri Enstitüsünde tamamlandığı görülmüştür.

Aynı zamanda Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında hazırlanan lisansüstü tezlerinin Sağlık, Sosyal ve Lisansüstü Eğitim Enstitülerine bağlı olarak tamamlandığı belirlenmiştir.

Dolayısıyla araştırma konusunu ele alan Spor Bilimleri Fakültelerine bağlı Rekreasyon, Spor Yönetim Bilimleri, Spor Yöneticiliği, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dallarında hazırlanan lisansüstü tezlerinin en fazla Sosyal Bilimler Enstitüsünde tamamlandığı belirlenmiştir.

Kısaca özetlemek gerekirse incelenen tez çalışmalarının Beden Eğitimi ve Spor, Rekreasyon, Spor Yönetim Bilimleri, Spor Yöneticiliği, Sosyoloji, Türk Dili ve Edebiyatı, Eğitim Bilimleri, Temel İslam Bilimleri, Felsefe ve Din Bilimleri, İletişim ve Toplumsal Dönüşüm, İktisat, İşletme, Özel Hukuk, Radyo Televizyon ve Sinema, Turizm İşletmeciliği vb. Ana Bilim Dallarında hazırlanması dolayısıyla en fazla lisansüstü tezlerinin Sosyal Bilimleri Enstitüsünde tamamlandığı görülmüştür. Bu durum, sporun sosyo-psikolojik ilişkisinin farklı bilim dallarında da ele alındığı şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 12: Tez Türlerinin Danışman Sayısı ve Unvana Göre Dağılımı

Şekil 12’de Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu lisansüstü tezlerinin %100’üne (112 tez) bir akademisyenin danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir.

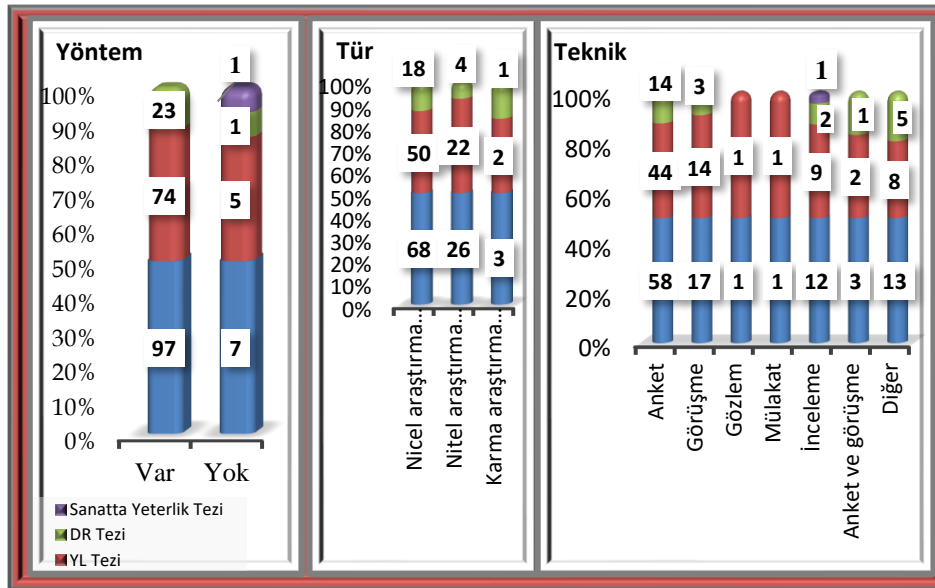
Bu bağlamda yüksek lisans tez danışmanlarının %36,5’unun (31 tez) Yrd.Doç.Dr./Dr. Öğr. Üyesi, %34,1’inin (29 tez) Prof.Dr., %29,4’ünün (25 tez) Doç. Dr. unvanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Doktora tez danışmanlarının %56’sının (14 tez) Prof.Dr., %36’sının (9 tez) Doç. Dr., %8’inin (2 tez) Yrd.Doç.Dr./Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip olduğu görülmektedir. Sanatta yeterlik tez danışmanlarının %50’sinin (1’er tez) Prof.Dr. ve Yrd.Doç.Dr./Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip olduğu tespit edilmiştir.

Lisansüstü tezlerin tamamının danışman unvanına göre değişimi incelendiğinde tezlerin %39,3’üne (44 tez) Prof.Dr., %30,4’üne (34’er tez) Doç. Dr. ve Yrd.Doç.Dr./Dr. Öğr. Üyesi akademisyenin danışmanlık yaptığı görülmüştür.

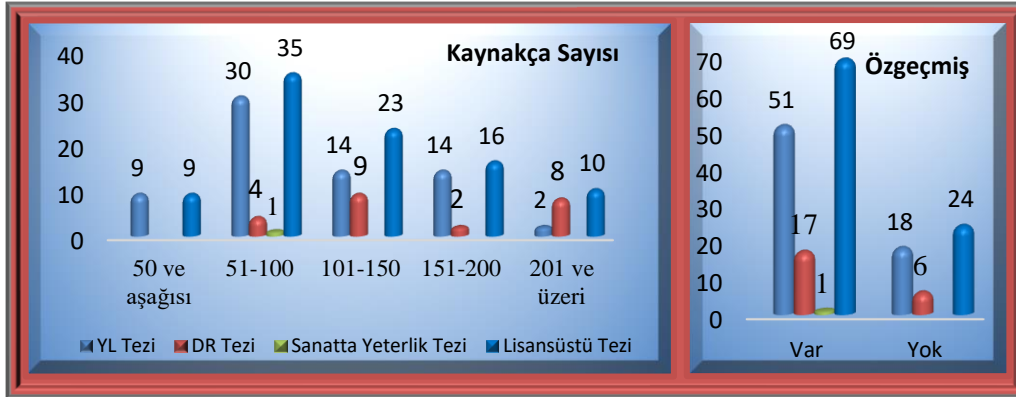
Bu bilgiler doğrultusunda lisansüstü tezlerine en az Doç. Dr. ve Yrd.Doç.Dr./Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlık yaptığı belirlenmiştir. Dolayısıyla tez çalışmalarının en fazla Prof.Dr. unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlığında gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu durum yıllardır süregelen bir deneyimle Prof.Dr. unvanına sahip akademisyenlerin tez çalışmalarına en fazla katkı sağladığı şeklinde yorumlanmıştır.

Şekil 13: Tez Türlerinin Uygulama Yöntemi ve Tekniğine Göre Dağılımı

Şekil 13'te erişime açık lisansüstü tezlerinin %86,6'sında (97 tez) araştırma yöntemlerinin belirtildiği, %6,3'ünde (7 tez) ise araştırma yöntemlerinin belirtilmediği görülmektedir. Araştırmalarda en fazla nicel araştırma yöntemlerinden (68 tez) anket tekniğinin (58 tez) kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, lisansüstü tez yazarlarının çalışmalarında anket ve görüşme tekniklerinden yararlanarak sporun sosyo-psikolojik ilişkisini ortaya koymaya çalıştıkları şeklinde yorumlanabilir.

Şekil 14: Lisansüstü Tezlerinin Özgeçmiş Bulunma Durumuna ve Kaynakça Sayısına Dağılımı

Şekil 14'te görüldüğü üzere erişime açık lisansüstü tezlerindeki öz geçmiş bulunma durumu incelendiğinde, yüksek lisans tez yazarlarının %60'ının (51 tez), doktora tez yazarlarının %68'inin (17 tez), sanatta yeterlik tez yazarlarının %50'sinin (1 tez) tez çalışmalarında öz geçmişinin yer aldığı belirlenmiştir. Yüksek lisans tez yazarlarının %21,2'sinin (18 tez), doktora tez yazarlarının %24'ünün (6 tez) tez çalışmalarında öz geçmişinin yer almadığı görülmüştür. Araştırma konusunu ele alan erişime açık lisansüstü tezlerinin çoğunluğunda öz geçmiş bilgisine yer verildiği görülmüştür. Fakat son yıllarda yayınlanan araştırmalarda öz geçmişe yer verilmemesinin en büyük nedenlerinden biri olarak "6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" gösterilebilir.

Erişime açık tez çalışmalarının tamamı incelendiğinde lisansüstü tezlerinin %31,3'ünün (35 tez) 51-100 aralıklarında, %20,5'unun (23 tez) 101-150 aralıklarında, %14,3'ünün (16 tez) 151-200 aralıklarında, %8,9'unun (10 tez) 201 ve üzerinde, %8'inin (9 tez) ise 50 ve aşağısında kaynakça sayısına sahip olduğu belirlenmiştir.

Lisansüstü tezlerinde ki kaynakça sayıları tek tek incelendiğinde, yüksek lisans tezlerinin %35,3'ünün (30 tez) 51-100 aralıklarında, %16,5'unun (14'er tez) 101-150 ile 151-200 aralıklarında, %10,6'sının (9 tez) 50 ve aşağısında, %2,4'ünün (2 tez) ise 201 ve üzerinde kaynakça sayısına sahip olduğu görülmüştür. Sanatta yeterlik tezlerinin %50'sinin (1 tez) 51-100 aralıklarında kaynakça sayısına sahip olduğu belirlenmiştir. Doktora tezlerinin %36'sının (9 tez) 101-150 aralıklarında, %32'sinin (8 tez) 201 ve üzerinde, %16'sının (4 tez) 51-100 aralıklarında, %8'inin (2 tez) ise 151-200 aralıklarında kaynakça sayısına sahip olduğu belirlenmiştir.

Bu durum, yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinin en fazla 51-100 aralıklarında, doktora tezlerinin ise en fazla 151-200 aralıklarında kaynakça sayısına sahip olduğunu göstermiştir. Aynı zamanda 201 ve üzeri kaynakça sayısına sahip 10 tez çalışmasının olduğu gözlenmiştir. Bu tezlerden %20'sinin (2 tez) yüksek lisans tezi, %80'inin (8 tez) ise doktora tezi olduğu görülmüştür.

Burada dikkat çekilmesi gereken en önemli nokta yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinin doktora tezlerine kıyasla daha az literatürden yararlanarak hazırlanmasıdır.

Bilim dünyasına katkı sağlamak amacıyla araştırma konusu ile ilgili gerçekleştirilen araştırmaların incelenip literatürde ki eksikliklerin tespit edilmesi açısından kaynakça sayısı önem arz etmektedir. Dolayısıyla literatür taramasının fazla yapıldığı araştırmalar, tez çalışmalarının kalitesini yükselten önemli etkenlerden biri olarak yorumlanabilir.

Sonuç

Bu araştırmada, 1988-2022 yılları arasında Yöktez veri tabanında yayınlanan Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konularını birlikte ele alan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analiz yöntemi ortaya konulmuştur. Araştırma sonucunda, %75,9'unun (85 tez) yüksek lisans (YL), %22,3'ünün (25 tez) doktora (DR), %1,8'inin (2 tez) sanatta yeterlik olmak üzere toplam 112 lisansüstü teze ulaşılmıştır. Konu ile ilgili en fazla yüksek lisans, en az sanatta yeterlik tezinin yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Lisansüstü tezlerinde erkek yazarların araştırma konusu ile ilgili daha fazla çalışma gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Dolayısıyla incelenen tez çalışmalarında ki bu farklılık yüksek lisans tezlerinde, araştırma konusuna veya sportif aktivitelere erkek yazarların kadın yazarlardan daha fazla ilgi göstermesinden kaynaklanabilir. Araştırma konusu ile ilgili lisansüstü tezlerinin çoğunluğuna erişim izni bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aynı zamanda lisansüstü tezlerinin en fazla Türkçe dilinde yayınlandıkları; anahtar kelimelerinde en fazla "rekreasyon", "spor", "beden", "futbol", "serbest", "eğitimi" kelimelerinin kullanıldığı; tez adlarında en fazla "spor", "öğrencilerin", "düzeylerinin", "beden", "incelenmesi", "futbol", "sosyal", "değerlendirilmesi" kelimelerinin kullanıldığı belirlenmiştir. Dolayısıyla anahtar kelime ve tez başlıkları araştırmanın önemini ve içeriğini vurgulayan en önemli kısımdır. Bu kısımda en fazla fiziksel aktivitelerin sosyo-psikolojik faktörler üzerindeki etkisinin; sporun serbest zamanda sıkılma algısı ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkisinin; spor taraftarlarını şiddet ve saldırganlığa yönelten davranış nedenlerinin incelendiği belirlenmiştir. Bu durum spor aktivitelerinin yaşama gücünü arttırmaktan kaynaklanabilir.

Ortalama 5 bölümden oluşan lisansüstü tezlerinin en fazla 11, en az 2 bölüme sahip olduğu; ortalama 157 sayfadan oluşan lisansüstü tezlerinin en fazla 944 sayfa sayısına, en az 47 sayfa sayısına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda tez çalışmalarının en fazla 101-200 sayfa aralığında hazırlandığı; doktora tezlerinin sayfa sayısının, yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinden daha fazla olduğu belirlenmiştir. Giriş, kavramsal çerçeve-alan yazın derleme, yöntem-bulgu-yorum, sonuç-öneri-tartışma bölümleri altında tez çalışmalarının toplanmaması bölüm sayılarının az ya da fazla olmasına neden olmuştur. Dolayısıyla incelenen tez çalışmalarında ki bu farklılık çalışma konusuyla ilgili doktora tezlerinde daha genel araştırma yapılmasından kaynaklanabilir.

Lisansüstü tez yazarlarının konu dağılımı seçimini "Spor", "Sosyoloji", "Psikoloji", "Bilgisayar Mühendisliği", "şehircilik ve Bölge Planlama", "Türk Dili ve Edebiyatı", "Turizm" gibi farklı çalışma alanlarında gerçekleştirdiği, araştırmalarında ise "Spor, Sosyoloji, Psikoloji" kelimelerine yer verdiği belirlenmiştir. Dolayısıyla Radyo-Televizyon, Mühendislik, İşletme, Turizm gibi farklı disiplinlerarası çalışmalarda da Spor, Psikoloji ve Sosyoloji konuları ile ilgili araştırmaların gerçekleştirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu da, konu ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin sayısının artmasına katkı sağlamıştır. Bu durum sosyoloji ve psikoloji alanının sosyal psikoloji olmak üzere zaman zaman iç içe geçmesinden ve sporun psiko-sosyal etkisinin farklı disiplinlerde de merak uyandırmaya başlamasından kaynaklanabilir. Aynı zamanda lisansüstü tezlerinin tez başlıklarının, konularının ve anahtar kelimelerinin çalışmanın genel görünümünün ortaya çıkarılmasına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konulu yüksek lisans tezi en yüksek oranda Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesi'nde hazırlandığı belirlenmiştir. Bu tezlerde, stresli yaşam tarzının ve boş zamanların sportif etkinliklerle değerlendirilmesinin fizyolojik ve sosyo-psikolojik yapı üzerindeki etkilerinin açıklık getirilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesi'nde 2019 yılı sonrası çalışmaların gerçekleştirilmediği belirlenmiştir. Bu durum Gazi Üniversitesi ve Batman Üniversitesi'nde ki sporun sosyo-psikolojik etkisi ile ilgili çalışmaların fazla olmasından kaynaklanabilir.

Yıllara göre tez çalışmalarının artmasına rağmen doktora ve sanatta yeterlik tezlerinin sayıca yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla tezlerin en çok Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Rekreasyon Yönetimi Bilim Dalı Prof.Dr. unvanına sahip akademisyenin danışmanlığı ile 2017-2022 yılları

arasında yayınlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tezlerin en az Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ile Mühendislik ve Fen Bilimleri Enstitüsünde Doç. Dr. ve Yrd.Doç.Dr/Dr. Öğr. Üyesi unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlıkları ile 1988-2000 yılları arasında yayınlandığı belirlenmiştir. Dolayısıyla sporun sosyo-psikolojik ilişkisinin farklı bilim dallarında da ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmalarda en fazla nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniğinin kullanıldığı; tezlerin en fazla 51-100 aralıklarında kaynakça sayısına sahip olduğu ve yazarların çoğunluğunun öz geçmişinin yer aldığı tespit edilmiştir. Yüksek lisans ve sanatta yeterlik tezlerinin doktora tezlerine kıyasla daha az literatürden yararlanarak hazırlandığı belirlenmiştir. Lisansüstü tez yazarlarının çalışmalarında anket ve görüşme tekniklerinden yararlanarak sporun sosyo-psikolojik ilişkisinin ortaya koyulmaya çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

11.03.2022-11.04.2022 tarihleri arasında Yöktez veri tabanında erişime Spor, Psikoloji ve Sosyoloji konulu lisansüstü tez çalışmalarından elde edilen veriler araştırmanın sınırlılığını oluşturmuştur. Dolayısıyla Spor, Sosyoloji ve Psikoloji konularında yapılacak çalışmalara önem verilmesi gerektiğinin altı çizilmelidir. Bu konuda çalışma yapmayı planlayan araştırmacılara yönelik; Spor, Psikoloji ve Sosyoloji konusu ile ilgili nitel ve karma yöntem çalışmalarının arttırılması, 1992, 1993, 1995, 1999 ve 2005 yıllarında araştırma konusunun ele alınmama nedeninin araştırılması, Web of Science, Scopus, tr dizin gibi veri tabanlarını kullanarak bibliyometrik açıdan daha genel bir araştırmanın yapılması, kullanılan parametrelerin genişletilmesi, ulusal ve uluslararası literatürdeki lisansüstü tez çalışmaları ile makale ve bildirilerin bibliyometrik açıdan karşılaştırılması ve sporun sosyo-psikolojik ilişkisinin tespit edilmesi noktasında eksikliklerin giderilmesi için daha fazla araştırmaların gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Kaynaklar

- Beşel, F. (2017). Türkiye’de Maliye Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (2003-2017). *International Journal of Public Finance*, 2(1), 27-62. doi:10.30927/ijpf.327823
- Çam, O., & Çelik, C. (2022). Psikoloji, Sosyoloji ve Turizm Alanlarının Birbirleri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Kafdağı*, 7(1), 19-38. doi:10.51469/kafdagı.1060265
- Esmer, Y., Gök (Ed.), İ. Y., & Dayı (Ed.), F. (2020). Spor yönetimi ve etik. *Sporda finansal, ekonomik ve sosyal araştırmalar* (1 b., s. 473-500). içinde Ankara. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Gözükara, İ. F. (2019). *Bireylerin Boş Zamanlardan Sıkılma Algısı ve Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Güdü Demirbulat, Ö., & Tetik Dinç, N. (2017). Sürdürülebilir Turizm Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(2), 20-30. <https://doi.org/10.24010/soid.334320>
- Movassagh Behestani, M. (2016). *Bazı İslami Ülkelerde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirme: Türkiye, Azerbaycan ve İran Örneği*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Murathan, G., Murathan, F., & Bozyılan, E. (2020). “Fiziksel Aktivite” Konulu Tezlerin Bibliyometrik Analizi (2002-2019). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14(2), 158-167.
- Ok, M. (2019). *Üniversite İdari Personelinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere İncelenmesi (Batman Üniversitesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Batman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batman.
- Özkan Buzlu, M. (2015). *Rekreasyon Araştırmaları ve Rekreasyon Bölümleri İçin Araştırma ve Müfredat Kapsamı Önerisi: Bilimetric Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Şahan, H. (2007). *Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Turan, A., & Dolgun, G. (2021). Bilimsel Araştırma Makalelerinde Başlık, Özet, Anahtar Kelimeler ve Yazar Bilgilerinin Yazılımı. *Journal of Education and Research in Nursing*, 18(1), 77-82. doi:10.5152/jern.2021.52244
- Yersüren, S., & Özel, Ç. H. (2020). Boş Zaman ve Rekreasyon Konulu Tezler Üzerine Bibliyometrik Bir Çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1139-1159. doi:10.26677/TR1010.2020.387

Yazar Katkıları: Fikir- %50-50; Tasarım-%50-50; Denetleme-%50-50; Kaynaklar-%50-50; Veri Toplanması ve/veya İşlemesi%50-50; Analiz ve/ veya Yorum-%50-50; Literatür Taraması-%50-50; Yazıyı Yazan-%50-50; Eleştirel İnceleme-%50-50

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Author Contributions: Concept -%50-50; Design-%50-50; Supervision-%50-50; Resources-%50-50; Data Collection and/or Processing-%50-50; Analysis and/or Interpretation-%50-50; Literature Search-%50-50; Writing Manuscript-%50-50; Critical Review-%50-50; Other-%50-50

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The authors declared that this study has received no financial support.